

Sygn. akt I C 1729/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Rudkowska – Ząbczyk

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 maja 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa **W. Z., J. Z. (1), E. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2)**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce**

o **zapłatę**

I zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce na rzecz powódki W. Z. kwotę 50 000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty;

II zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce na rzecz powoda J. Z. (1) kwotę 53 200,00 zł (pięćdziesiąt trzy tysiące dwieście złotych) z ustawowymi odsetkami od kwoty:

- 50 000,00 zł od dnia 1 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty;

- 3 200,00 zł od dnia 28 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty;

I zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce na rzecz powódki E. Z. kwotę 20 000,00 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 22 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty;

II zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce na rzecz powódki M. Z. (1) kwotę 20 000,00 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty;

III zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce na rzecz powoda M. Z. (2) kwotę 20 000,00 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty;

IV oddala dalej idące powództwo;

V zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w N. Oddział w Polsce na rzecz powodów W. Z., J. Z. (1), E. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) kwoty po 3 092,40 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

VI wyrokowi w pkt II co do kwoty 3 200,00 zł wraz z odsetkami nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22 listopada 2012 r. powodowie W. Z., J. Z. (1), M. Z. (2), M. Z. (1) i E. Z. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od strony pozwanej (...) SA Oddział w Polsce kwot po 50 000,00 zł (powódka W. Z. i powód J. Z. (1)) oraz po 20 000,00 zł (powodowie M. Z. (2), M. Z. (1) i E. Z.) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty, w przypadku powódki E. Z. od dnia 22 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, a nadto na rzecz

powoda J. Z. (1) dodatkowo kwotę 3200,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty. Ponadto powodowie domagali się zasądzenia na ich rzecz od strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według załączonego spisu kosztów.

W uzasadnieniu niniejszego żądania powodowie podnieśli, że w dniu (...) r. na drodze B.– M.miał miejsce wypadek samochodowy, na skutek którego śmierć poniósł K. Z., syn powodów W. Z.i J. Z. (1)oraz brat pozostałych powodów. Na skutek zgłoszenia szkody strona pozwana uznała swoją odpowiedzialność i wypłaciła tytułem zadośćuczynienia kwoty po 30 000,00 zł na rzecz powodów W. Z.i J. Z. (1)oraz po 10 000,00 zł na rzecz pozostałych powodów. Powyższe świadczenie nie zaspokoilo w całości roszczenia powodów. Powodowie wskazywali na szczególne więzi, jakie łączyły ich ze zmarłym, które wynikały przede wszystkim z tego, że był on najmłodszym dzieckiem w rodzinie powodów, jak również ze wspólnego zamieszkiwania całej rodziny aż do 2010 r. w jednym domu, składającym się z kuchni i jednego pokoju. Powodowie podnosili także, że zmarły K.był osobą lubianą, czynną i pracowitą, nie stwarzał problemów wychowawczych, wręcz przeciwnie, był chwalony, odnosił sukcesy. W planach zamierzał na stałe zamieszkiwać z rodzicami w domu rodzinnym oraz przejąć w przyszłości prowadzenie gospodarstwa rolnego. Powodowie podnosili także, że śmierć K.była dla nich ogromnym ciosem. Do dnia dzisiejszego nie pogodzili z jego stratą, nadal kultywują pamięć po zmarłym.

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 7 stycznia 2013 r. strona pozwana (...) SA Oddział w Polsce wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictw.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska strona pozwana przyznała, że prowadziła postępowanie likwidacyjne w związku ze szkodą na sobie zaistniałą w dniu (...) r., polegającą na śmierci K. Z., w ramach którego przyznała powodom zadośćuczynienie. Za sporną w sprawie strona pozwana uznała jedynie wysokość należnego zadośćuczynienia. Strona pozwana podniosła, że powodowie W. Z.i J. Z. (1)poza K.mieli jeszcze troje dzieci, które stanowią dla nich pomoc w bieżących sprawach i wsparcie w trudnych chwilach. Nie są więc osamotnieni i mają zapewnione poczucie bezpieczeństwa także na przyszłość. Wskazano także, że negatywne przeżycia związane ze śmiercią syna i brata nie osiągnęły u powodów aż takiego stopnia, który uniemożliwiłby im normalną egzystencję. Śmierć K.wywołała naturalną reakcję w postaci smutku, tęsknoty, obniżenia nastroju, jednak w granicach normalnego, zwyczajowego przeżywania żałoby. Strona pozwana zarzuciła, że więź emocjonalna między powódką E. Z.a zmarłym bratem K.uległa osłabieniu po wyjeździe powódki do Niemiec. Jednocześnie ta sama więź łącząca powódkę M. Z. (1)z K.z pewnością osłabieniu by uległa w razie założenia przez powódkę rodziny.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana uznała nadto w całości żądania powoda J. Z. (1) co do zapłaty kwoty 3200,00 zł (k. 99).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu (...) r. na drodze B.– M.miał miejsce wypadek samochodowy, na skutek którego śmierć poniósł K. Z.. Jechał on prawidłowo i nagle zza zakrętu na jego pas zjechał jadący z naprzeciwka samochód V. (...)prowadzony przez J. L.. Po zderzeniu K. Z.jeszcze żył, został przewieziony w wielonarządowymi obrażeniami ciała do Szpitala (...)we W., gdzie w tym samym dniu zmarł.

(dowód: notatka urzędowa z dnia (...) r., k. 25; notatka urzędowa z dnia (...) r., k. 26; odpis skrócony aktu zgonu K. Z., sporządzony przez Kierownika USC we W.nr (...), k. 27)

K. Z. był najmłodszym synem powodów W. Z. i J. Z. (1) oraz bratem powodów M. Z. (2), M. Z. (1) i E. Z.. Cała rodzina mieszkała wspólnie w K., gmina D., z tym, że powódka E. Z. od 2010 r. zamieszkuje w Niemczech, gdzie pracuje. W K. powodowie W. Z. i J. Z. (1) mają niewielki dom, składający się z jednego pokoju i kuchni. Rodzice W. Z. i J. Z. (1) zajmowali kuchnię, a dzieci wspólnie jeden pokój. Fakt zajmowania jednego pokoju spowodował, że rodzeństwo było bardzo zżyte, nie mieli przed sobą tajemnic, każdy wiedział o problemach i radościach innych.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:03:35, zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:21:40; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:15:00, 00:15:40, 00:16:30, 00:20:50; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:34:40, 00:35:50; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:50:20, 00:57:15; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:00:25; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:19:10)

Różnica wieku pomiędzy K. Z. a jego siostrą E. wynosiła 10 lat, między K. Z. a jego siostrą M. wynosiła 9 lat, a bratem M. wynosiła 2 lata.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:03:50; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:15:25)

K. Z. był bardzo pogodnym chłopcem, był zawsze uśmiechnięty, rozweselał pozostałych członków rodziny.

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:20:50; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:43:20)

K. Z. był silnie związany z najstarszą siostrą E. Z.. Z racji dużej różnicy wieku powódka E. Z. zajmowała się K., wyręczając matkę w wielu obowiązkach rodzicielskich (np. kąpanie, zabieranie na spacer). Zajmowała się także bratem M., ale K. był jej „pupilem”, spali w jednym łóżku. W późniejszym czasie relacja ta była utrzymana, powódka pomagała mu w odrabianiu lekcji, K. często zwierzał się siostrze w sposób bardziej otwarty niż rodzicom.

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:21:30; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:40:00; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:53:50, 00:57:50)

Od czasu wyjazdu do Niemiec w 2010 r. powódka E. Z. przyjeżdżała do domu na święta, w czasie urlopów; a ponadto utrzymywała kontakt telefoniczny. Dzwoniła w każdą niedzielę, a czasami także w ciągu tygodnia. Z rodzeństwem utrzymywała także kontakt przez portale społecznościowe. Jak powódka przyjeżdżała do domu to nadrabiała czas nieobecności, K. opowiadał jej o bieżących wydarzeniach, pokazywał zdjęcia, razem wyjeżdżali do miasta coś zjeść.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:08:50; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:18:40; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:15:50; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:35:20; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:50:20, 00:55:00)

K. był także silnie związany z siostrą M.. Wiedział jak jej pomóc w jej chorobie (cukrzyca), wiedział, gdzie przechowuje insulinę i umiał rozpoznać kiedy należy ją podać.

(dowód: przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:04:45)

K. Z. był także silnie związany z bratem M.. Bracia mieli wiele wspólnych zajęć i zainteresowań. Od 2006 r. bracia byli zawodnikami klubu (...). Powodowie W. Z. i J. Z. (1) jeździli na mecze synów, aby im kibicować. Bracia chodzili do jednej szkoły, do której wspólnie dojeżdżali i z niej wracali. K. zwierzał się bratu, prosił o porady.

(dowód: oświadczenie z dnia 6 grudnia 2011 r., k. 63; zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:07:50; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:18:50; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:20:15, 00:29:50; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:39:15; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:51:30; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:03:20; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:10:10, 1:18:00)

Powód M. Z. (2) zainteresował brata K. ćwiczeniami na siłowni. W efekcie K. wspólnie z sąsiadem założyli siłownię w której spędzali wolny czas.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:08:00; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:16:00; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:39:30; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:51:15; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:03:10; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:10:50)

W dniu wypadku powodowie W. Z. i J. Z. (1) przebywali za granicą. O śmierci syna dowiedzieli się telefonicznie od pozostałych dzieci i natychmiast wrócili do kraju.

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:14:50; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:42:15)

W chwili wypadku K. Z. miał 18 lat. Był uczniem III klasy (...) Szkoły Zawodowej Nr (...) w Zespole Szkół (...) we W.. Osiągał dobre wyniki w nauce, a jego zachowanie oceniane było jako bardzo dobre i wzorowe. Po ukończeniu szkoły zawodowej planował podjąć naukę w technikum.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:05:40; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:16:20; pismo Dyrektora Zespołu Szkół (...) we W. z dnia 5 grudnia 2011 r., k. 56; wyróżnienie z dnia 25 czerwca 2010 r., k. 57; dyplom z dnia 22 czerwca 2011 r., k. 58; świadectwo szkolne z dnia 25 czerwca 2010 r., k. 59-60; świadectwo szkolne z dnia 22 czerwca 2010 r., k. 61-62; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:15:00, 00:18:15; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:36:15, 00:37:30; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:50:50; 00:52:50; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:02:20)

Poza nauką K. Z. pracował dorywczo, między innymi na wakacjach przy pracach polowych u sąsiadów, pracował przy grillowaniu w (...) na imprezach sportowych. Zarobione w ten sposób pieniądze przeznaczał na własne potrzeby, np. na wyjścia do kina, wyjazdy na wakacje, odciążając w ten sposób budżet domowy.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:06:00; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:19:05; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:36:20; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:51:00; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:13:40)

K. był bardzo uczynny, pracowity, obowiązkowy, pomagał we wszystkim, o co go rodzice poprosili, a nawet sam oferował swoją pomoc. Dopytywał ojca, kiedy ten wyjeżdżał do pracy, co trzeba zrobić danego dnia w domu lub na gospodarstwie. Pomagał u sąsiadów i rodziny w pracach rolniczych. Pracował też społecznie, np. na prośbę sołtysa pomagał przy budowie placu zabaw dla dzieci. W razie niepogody dowoził siostrę M. do pracy i ją odbierał.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:06:00; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:16:10; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:24:20, 00:28:45; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:38:30; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:07:15)

Po ukończeniu szkoły K. Z. planował założyć wraz z bratem M. działalność gospodarczą o kierunku zgodnym ze zdobytym wykształceniem teleinformatycznym. Bracia planowali prowadzić działalność w domu należącym do ich babci, a położnym także w K.. W domu tym w przyszłości, po przeprowadzeniu remontu miał zamieszkać powód M. Z. (2). Po śmierci K. brat M. Z. (2) odstąpił od planów rozpoczęcia studiów wyższych w kierunku administratora sieci, nie widział sensu prowadzenia planowanej wcześniej działalności bez brata.

(dowód: zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:16:50; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:16:50, 00:23:10; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:37:30; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:53:15; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:02:50; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:11:15)

K. Z. planował po ukończeniu szkoły, że pozostanie w domu rodzinnym wraz z rodzicami i będzie wspólnie z nimi prowadził gospodarstwo rolne, a z biegiem lat, będzie ich wyręczał w pracach na tym gospodarstwie. Jako jedyny z rodzeństwa posiadał on uprawnienie do prowadzenia ciągnika, umiał obsługiwać maszyny rolnicze, wiedział, jak się orze, sieje, planował zdobyć uprawnienia do prowadzenia kombajnu. Zastępował ojca na gospodarstwie kiedy ten wyjeżdżał do pracy w Niemczech. Od dziecka interesował się rolnictwem, pomagał w pracach na gospodarstwie rodziców. Nawet grając w gry komputerowe wybierał te, które dotyczyły rolnictwa.

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:05:00; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:16:50, 00:17:50; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:16:45, 00:18:38, 00:27:50; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:38:40; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:52:00; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:01:30; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:12:20)

Po śmierci K. całość obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego spadła na powoda J. Z. (1), bo nikt poza nim w rodzinie nie potrafi czynności tych wykonywać.

(dowód: przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:39:00)

K. Z. planował także uzyskać uprawnienia do prowadzenia busów, gdyż zamierzał w przyszłości także sprowadzać samochody z zagranicy.

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:18:45)

Powódka M. Z. (1) pracuje we W. jako kontroler jakości. W przyszłości planowała kupić sobie mieszkanie w mieście i wyprowadzić się od rodziców. Po śmierci K. Z. postanowiła jednak, że zostanie razem z rodzicami w ich domu w K..

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:18:10, 00:32:25; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:48:15; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:04:00; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:17:15)

Po śmierci K. Z. jego rzeczy we wspólnym mieszkaniu powodów nie zostały uprzątnięte. Powodowie w mieszkaniu umieścili wiele oprawionych zdjęć zmarłego. Często go wspominają, rozmawiają o nim. Regularnie, co drugi dzień odwiedzają jego grób, dbają o to, aby zawsze na grobie była zapalony znicz. Często zamawiają msze w intencji zmarłego K..

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:10:40; zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:20:30; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:24:55; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:44:00, 00:47:00; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:06:40; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:15:45)

Powódka W. Z. bardzo tęskni za synem K.. Nadal przygotowuje potrawy, które lubił syn. Płacze nocami tak, aby pozostałe dzieci tego nie widziały. Taki stan trwa niezmiennie od śmierci syna K..

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:10:10; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:23:50, 00:24:40)

Powód J. Z. (1) nie może pogodzić się z przedwczesną śmiercią syna K..

(dowód: zeznania świadka I. B., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:10:15; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:42:50)

Rodzina po śmierci K. czuje się jeszcze bardziej ze sobą zżyta. Atmosfera w domu jest jednak zupełnie inna, nie ma już w nim radości.

(dowód: zeznania świadka S. F., e – protokół rozprawy z dnia 24 maja 2013 r., 00:20:00; przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:31:40; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:43:15)

Powódka E. Z., zamieszkując poza rodziną, czuje się bardziej osamotniona, sama musi radzić sobie z traumą po śmierci brata. W mieszkaniu ma maskotkę, którą otrzymała od brata K. oraz jego oprawione zdjęcie. Powódka budzi się w nocy, myśli o zmarłym bracie, boi się szybkiej jazdy samochodem. Taki stan trwa niezmiennie od śmierci brata K..

(dowód: przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:55:25, 00:58:13)

Po śmierci brata powódka M. Z. (1) przebywała ponad miesiąc na zwolnieniu lekarskim. Nie może pogodzić się ze śmiercią brata. Od czasu jego śmierci nosi kolczyki, które dostała od niego na urodziny.

(dowód: przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:06:20, 1:08:15)

Powód M. Z. (2) po śmierci brata K., za zostawione przez niego pieniądze kupił sobie łańcuszek, który stale nosi. Nosi też zdjęcie brata w portfelu.

(dowód: przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:14:30)

Powodowie nie korzystali z pomocy psychologa, nie zażywali też leków uspokajających (poza powódką M. Z. (1)). Starali się poradzić sobie z bólem i cierpieniem we własnym gronie, przy wzajemnej pomocy.

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:26:15; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:43:35; przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:56:20; przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:06:10; przesłuchanie powoda M. Z. (2), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:15:20)

Sprawca wypadku z dnia (...) r. J. L. był objęty ochroną ubezpieczeniową u strony pozwanej w ramach ubezpieczenia obowiązkowego posiadaczy pojazdów mechanicznych.

(okoliczność bezsporna)

Tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c. powodowie W. Z. i J. Z. (1) otrzymali od strony pozwanej świadczenie w wysokości po 30 000,00 zł, a powodowie M. Z. (2), M. Z. (1) i E. Z. – po 10 000,00 zł.

(okoliczność bezsporna)

Powodowie W. Z. i J. Z. (1) utrzymują się z prowadzonego gospodarstwa rolnego. Poza tym regularnie wyjeżdżają do Niemiec także do pracy na gospodarstwie rolnym. W Niemczech zarabiają około 1200 EURO miesięcznie.

(dowód: przesłuchanie powódki W. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:27:15; przesłuchanie powoda J. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:44:15)

Powódka E. Z. pracuje w Niemczech, miesięcznie zarabia netto 1183 EURO.

(dowód: przesłuchanie powódki E. Z., e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 00:56:40)

Powódka M. Z. (1) pracuje, netto zarabia 1700,00 zł miesięcznie.

(dowód: przesłuchanie powódki M. Z. (1), e – protokół rozprawy z dnia 28 marca 2013 r., 1:05:05)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika, że świadczenie strony pozwanej, którego spełnienia powodowie dochodzą w niniejszym postępowaniu, stanowi zadośćuczynienie za krzywdę doznaną wskutek śmierci K. Z.. Z. z art. 446 § 4 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W niniejszej sprawie bezsporny między stronami pozostawał stan faktyczny. Bezsporna pozostawała także odpowiedzialność strony pozwanej wobec powodów za skutki wypadku z dnia (...) r., w którym zginął K. Z., a który spowodowany został przez ubezpieczonego u strony pozwanej J. Z. (2) z art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 392) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Jednocześnie zgodnie z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. samoistny posiadacz środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego środka, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Ponadto zgodnie z art. 446 § 4 Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W niniejszej sprawie powodowie dochodzili od strony pozwanej jedynie dalszego zadośćuczynienia za krzywdy, jakich doznali w związku ze śmiercią K. Z., a które częściowo zostało im już wypłacone przez stronę pozwaną.

W świetle materiału dowodowego zebranego w niniejszym postępowaniu Sąd uznał, że wypłacone powodom W. Z. i J. Z. (1) zadośćuczynienie w kwocie po 30 000,00 zł, a także zadośćuczynienie wypłacone dotychczas rodzeństwu K. Z., tj. powodom E. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) w kwocie po 10 000,00 zł jest zbyt niskie i nie stanowi w istocie należytej rekompensaty za doznane przez powodów krzywdy.

Dokonując powyższej oceny Sąd wziął pod uwagę fakt, że zadośćuczynienie, jakie przewidziane zostało w przepisie art. 446 § 4 k.c., stanowi samodzielne świadczenie, którego zasadności nie można łączyć ściśle z przesłankami przyznania zadośćuczynienia przewidzianego w art. 445 k.c. W szczególności zasadność zadośćuczynienia za krzywdy doznane wskutek śmierci osoby bliskiej nie została przez ustawodawcę uwarunkowana wystąpieniem u osoby uprawnionej rozstroju zdrowia. Skoro tak, to jedyną przesłanką, jaka różnicuje wysokość należnego zadośćuczynienia w rozważanym przypadku, jest rozmiar cierpień związanych z przeżywaniem śmierci osoby bliskiej, przy zastosowaniu oczywiście dodatkowych kryteriów indywidualizujących.

Dokonując oceny ustalonego w sprawie stanu faktycznego Sąd uznał, że zadośćuczynienie w kwocie 50 000,00 zł dochodzone przez rodziców zmarłego K. Z., tj. powodów W. Z. i J. Z. (1), nie jest wygórowane i łącznie ze świadczeniem już im wypłaconym (tj. 30 000,00 zł) pozwoli na rekompensatę doznanych przez nich cierpień psychicznych.

Dokonując powyższej oceny Sąd wziął pod uwagę fakt, że zmarły K. Z. był najmłodszym dzieckiem powodów, a w dacie śmierci nadal z nimi mieszkał i pozostawał na ich utrzymaniu. Wiąż, jaka łączyła powodów ze zmarłym synem była

szczególnie silna z uwagi na fakt, że K. był dzieckiem, które z założenia miało zajmować się powodami po osiągnięciu przez nich starszego wieku. Jak wynikało ze zgodnych zeznań powodów oraz zeznających w sprawie świadków, K. po ukończeniu szkoły nie zamierzał się wyprowadzać od rodziców, nie chciał mieszkać w mieście. Miał przejąć po ojcu pracę w gospodarstwie rolnym albowiem jako jedyny z rodzeństwa posiadał ku temu odpowiednie kwalifikacje (prawo jazdy na ciągnik) i umiejętności (znajomość procesów agrotechnicznych, obsługa maszyn), a przede wszystkim zamiłowanie i zapał. K. już od najmłodszych lat interesował się rolnictwem, jako dziecko bawił się w gry i zabawy związane z prowadzeniem gospodarstwa, pasjonowały go maszyny rolnicze, wolny czas wakacyjny spędzał przy pracy na własnym lub sąsiednich gospodarstwach rolnych. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że w wieku 18 lat jego wiedza i umiejętności w tym zakresie były już tak duże, że był w stanie w pracy na gospodarstwie zastąpić ojca, który okresowo wyjeżdżał do pracy do Niemiec i pozostawał tam przez okres 1-2 miesięcy. Z powyższego wynika, że powodowie W. Z. i J. Z. (1) mogli zasadnie spodziewać się, że jeszcze przez długie lata będą cieszyć się bezpośrednią bliskością syna, jego towarzystwem i opieką. Powyższego nie zmienia fakt, że także pozostałe dzieci powodów, tj. E. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) deklarowali chęć niesienia pomocy rodzicom w razie zaistnienia takiej potrzeby. Czym innymi bowiem jest doraźna pomoc w sytuacjach trudnych i kryzysowych, a czym innym wspólne zamieszkiwanie z jednym dzieckiem, jego stała obecność, wspólne „radzenie sobie” z trudnościami życia codziennego.

Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że powodowie W. Z. i J. Z. (1) w pełni akceptowali wybór syna K. pozostania z nimi i prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego i rolnego, a wręcz z wyboru tego się cieszyli. K. nie stwarzał im bowiem żadnych problemów wychowawczych, był lubiany i doceniany w szkole i w środowisku lokalnym. Był osobą bardzo czynną, pracowitą, chętnie pomagał także w pracach społecznych. Niezależnie od tego był bardzo pogodny, wnosił do domu rodzinnego dużo radości.

Z ustalonych w sprawie faktów wynika, że powodowie W. Z. i J. Z. (1) mogli także zasadnie liczyć na to, że w przyszłości syn K. poradzi sobie nie tylko z własnym utrzymaniem, ale także – jeżeli będzie taka potrzeba – z utrzymaniem starszych rodziców. K. był bowiem bardzo zaradny, podejmował prace dorywcze zarabiając w ten sposób dodatkowe pieniądze, które odciążały budżet domowy. Ponadto planował uzyskać nie tylko prawo jazdy na kombajn, potrzebne do pracy na gospodarstwie rolnym, ale także prawo jazdy uprawniające do prowadzenia busa, którym mógłby sprowadzać do Polski samochody z zagranicy. Wspólnie z bratem M. K. planował także prowadzenie działalności gospodarczej, zgodnie z posiadanym przez braci wykształceniem teleinformatycznym. Powyższe plany i działania zmarłego K. wskazują, że jego rodzice mogli myśleć o przyszłości spokojni o to, że ich potrzeby będą dostrzeżone i zaspokojone oraz że kontynuowane będzie ich dzieło w postaci posiadanego gospodarstwa rolnego. Po śmierci K. spokój ten został zburzony. Powód J. Z. (1) sam wykonuje prace w gospodarstwie rolnym, nie mogąc liczyć na pomoc żadnego z pozostałych dzieci w tym zakresie. Powodowie nie wiedzą także kto przejmie po nich gospodarstwo i co się z nim stanie w przyszłości.

Zdaniem Sądu także zadośćuczynienie dotychczas wypłacone powodom E. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) w kwocie po 10 000,00 zł nie jest adekwatne w stosunku do rozmiarów krzywdy, jakiej doznali wskutek śmierci brata K..

Dokonując oceny rodzaju i mocy więzi łączącej rodzeństwo Sąd wziął pod uwagę przede wszystkim warunki, w jakich rodzeństwo to wychowywało się i dorastało. Powodowie zamieszkują niewielki dom, składający się jedynie z kuchni i jednego pokoju, który wspólnie zajmowały wszystkie dzieci państwa Z.. Powyższa sytuacja powodowała, że rodzeństwo było wyjątkowo zżyte, nie miało przed sobą tajemnic, każdy wiedział o problemach i radościach innych i dzielił je z innymi. O tym, że wspólne zamieszkiwanie rodzeństwa stanowiło raczej źródło dodatkowych więzi niż problemów i wzajemnych pretensji świadczy przede wszystkim fakt, że stan taki był utrzymywany jeszcze na długo po uzyskaniu samodzielności przez siostry i brata M.. Z domu rodzinnego wyprowadziła się jedynie powódka E. Z., ale miało to miejsce dopiero w 2010 r., gdy miała ona już prawie 30 lat.

Niezależnie od powyższego każde z rodzeństwa zmarłego K. łączyła z nim więź szczególna, oparta na indywidualnych przesłankach.

Z racji niewielkiej różnicy wieku szczególna relacja istniała między K. a jego bratem M.. Bracia spędzali ze sobą bardzo wiele czasu, chodzili do jednej szkoły, do której wspólnie dojeżdżali i z niej wracali. Także po szkole łączyły ich wspólne zainteresowania (piłka nożna) i przedsięwzięcia (organizacja siłowni w domu sąsiada, podejmowanie wspólnych prac dorywczych), a także plany zawodowe. Bracia wzajemnie się sobie zwierzali.

Unikatowa relacja łączyła K. z najstarszą siostrą E. Z., która we wczesnym dzieciństwie w wielu aspektach zastępowała mu matkę. Także później opiekowała się nim, pomagała w odrabianiu lekcji, rozwiązywała problemy, którymi się z nią dzielili. O specyfice tej więzi może świadczyć także fakt, że K. przez długi czas chciał spać we wspólnym łóżku z siostrą E., co niewątpliwie wskazuje na poczucie bezpieczeństwa i bliskości, jakie siostra mu zapewniała.

Nie sposób odmiennie ocenić także więzi, jakie istniały między zmarłym K. i jego siostrą M. Z. (1). Powódka ta także zajmowała się młodszym bratem, w szczególności w okresach wyjazdu rodziców za granicę. On sam odwoził ją do pracy i z pracy przywoził gdy była taka potrzeba. Umiał się nią także zajmować w jej chorobie (cukrzyca), potrafił ocenić jej stan, wiedział kiedy należy zareagować i podać insulinę. O silnej relacji między K. a siostrą M. świadczy także sposób jej reakcji na wiadomość o jego śmierci. Powódka jako jedyna z rodziny nie umiała sobie poradzić z bólem i cierpieniem bez pomocy środków farmakologicznych. Jej stan był na tyle zły, że nie mogła pracować, przez miesiąc pozostawała na zwolnieniu lekarskim.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia należnego powodom E. Z., M. Z. (1) i M. Z. (2) Sąd uwzględnił także to, że po śmierci K. utracili poczucie pewności co do przyszłości rodziców W. i J. Z. (1). Jak już wcześniej zaznaczono K. miał na stałe zamieszkiwać w domu rodzinnym i w przyszłości zajmować się rodzicami oraz przejąć od nich prowadzenie gospodarstwa rolnego. Jego śmierć spowodowała, że rodzeństwo zmuszone zostało do zmiany planów życiowych, a i te, które ostatecznie postanowili nie w pełni rekompensują uprzednio podjęte. Z rodzicami miałyby zostać córka M. Z. (1), choć ten wybór nie gwarantuje przejęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego w przyszłości. Powódka ta bowiem jest kontrolerem jakości, pracuje zawodowo we W. i nie zajmuje się pracami agrotechnicznymi w sposób i zakresie, w jakim czynił to zmarły K. Z.. Tym samym każde z rodzeństwa musi się liczyć z tym, że sytuacja, w jakiej mogą w przyszłość znaleźć się ich rodzice, będzie od nich wymagała podejmowania decyzji i działań, od których byłiby zwolnieni, gdyby opieką nad rodzicami i gospodarstwem na stałe zajmował się brat K..

O ogromie cierpienia i bólu wszystkich powodów po śmierci K. świadczy także sposób, w jaki przeżywają oni po nim żałobę. Rodzice W. Z. i J. Z. (1) są załamani, przygnębieni, nie potrafią pogodzić się z przedwczesną stratą najmłodszego syna. Powódka W. Z. nadal płacze nocami, ukrywając swoje emocje przed pozostałymi dziećmi, nadal gotuje ulubione potrawy K.. Rodzeństwo zachowało pamiątkowe przedmioty, jakie kojarzą im się ze zmarłym bratem. W domu powodów pozostawione zostały rzeczy K., a dodatkowo powodowie zamieścili jego oprawione zdjęcia. Powodowie bardzo często jeżdżą na cmentarz, dbają o to, aby zawsze na grobie zapalone były znicze. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że odczuwane przez powodów cierpienie po śmierci K. dotychczas nie uległo złagodzeniu, mimo że od tej daty minęły już dwa lata. Powyższe znalazło potwierdzenie także w zachowaniu powodów na sali rozpraw, kiedy to podczas składania zeznań przez innych członków rodziny nie byli w stanie ukryć emocji, płakali, a po złożeniu własnych zeznań opuszczali salę rozpraw. Poza powodem J. Z. (1) nikt z pozostałych powodów nie przyjechał także na rozprawę, podczas której zeznawali w sprawie świadkowie. Sam zresztą powód J. Z. (1) w przesłuchaniu tym także nie brał udziału, czekał na zakończenie sprawy na korytarzu sądowym i wszedł jedynie na ogłoszenie wyroku.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów, Sąd podwyższył zadośćuczynienie przyznane już powodom W. Z. i J. Z. (1) do łącznej kwoty po 80 000,00 zł, a zadośćuczynienie przyznane już powodom E. Z., M. Z. (1) i J. Z. (1) do łącznej kwoty po 30 000,00 zł.

Sąd nie znalazł przy tym podstaw do różnicowania wysokości zadośćuczynienia przypadającego rodzeństwu zmarłego K. Z.. W ocenie Sądu ze względu na bardzo bliskie relacje ze zmarłym, krzywda doznana przez każdego z nich jest porównywalna. Powyższego nie zmienia fakt, że powódka E. Z. od 2010 r. zamieszkuje w Niemczech. Należy bowiem zauważyć, że po wyjeździe utrzymywała ona stały kontakt z rodziną, w tym także z bratem K.. W czasie pobytów w Polsce spędzała z bratem wiele czasu, starając się niejako nadrobić stracony czas. Rozmiar krzywdy doznanej przez

powódkę E. Z., potęguje także fakt, że mieszkając poza domem rodzinnym skazana jest na samotne przeżywanie żaloby po bracie, bez wsparcia, jakie na co dzień okazują sobie pozostali członkowie rodziny nadal razem zamieszkujący.

O należnych odsetkach Sąd orzekł z uwzględnieniem regulacji art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 392). Zgodnie z ust. 1 i 2 powołanego przepisu zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie 30 dni powinna być jednak wypłacona bezsporna część odszkodowania.

W niniejszej sprawie zawiadomienie o szkodzie zostało ostatecznie zgłoszone przez powodów w dniu 5 grudnia 2011 r., a decyzją z dnia 31 marca 2012 r. strona pozwana już wypłaciła powodom odszkodowanie tytułem likwidacji szkody majątkowej. Zgodzić się należy z powodami, że już w tej dacie strona pozwana przyjęła zatem na siebie odpowiedzialność za skutki zdarzenia z dnia (...) r., także w zakresie szkody osobowej. Żadne czynności podejmowane bowiem później przez stronę pozwaną (w szczególności oczekiwanie na wynik postępowania przygotowawczego) na ocenę tą wpłynąć nie mogły. Mając powyższe na uwadze Sąd znał, że strona pozwana opóźnia się w spełnieniu należnego powodom świadczenia od 1 kwietnia 2012 r. i od tej daty, na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądził odsetki ustawowe. Powyższe nie dotyczy powódki E. Z., która swoją szkodę zgłosiła w terminie późniejszym, zaś wypłata przyznanego jej zadośćuczynienia miała miejsce w dniu 21 sierpnia 2012 r. Od dnia następnego, tj. 22 sierpnia 2012 r. strona pozwana pozostawała zatem w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia na rzecz powódki E. Z..

Powód J. Z. (1) dochodził w niniejszej sprawie dodatkowo zapłaty kwoty 3200,00 zł tytułem zwrotu kosztów wykonania nagrobka na grobie syna K. Z.. Powództwo w tej części zostało uznane w całości przez stronę pozwaną, a zatem Sąd w całości żądanie to uwzględnił (art. 213 § 2 k.p.c.), nadając w tej części wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c.). Sąd uznał, że strona pozwana pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia od dnia 27 grudnia 2012 r. Powyższe żądanie zapłaty zostało bowiem po raz pierwszy zgłoszone w pozwie, którego odpis został doręczony stronie pozwanej w dniu 24 grudnia 2012 r. (k. 48). Z uwagi na przypadający w tym czasie okres świąteczny (25 i 26 grudnia) Sąd uznał, że strona pozwana mogła spełnić to świadczenie niezwłocznie po wezwaniu (art. 455 k.c.), nie wcześniej jednak niż 27 grudnia 2012 r. Z powyższych względów Sąd oddalił powództwo w części, w jakiej powód domagał się zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie kwoty 3200,00 zł od dnia doręczenia pozwu stronie pozwanej, tj. od 24 grudnia 2013 r.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów, orzeczono jak w punkcie I wyroku.

Podstawę orzeczenia o kosztach postępowania stanowił przepis art. 100 k.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone; sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo określenie należnej sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W związku z tym, że powodowie wygrali sprawę prawie w całości, Sąd obowiązkiem zwrotu kosztów obciążył w całości stronę pozwaną. Na zasądzoną łącznie kwotę 15 462,00 zł składa się, zgodnie ze złożonym spisem kosztów, kwota 8160,00 zł opłaty sądowej od pozwu oraz kwota 7200,00 zł kosztów zastępstwa prawnego (§ 6 pkt 7 i § 2 ust. 2 rozp. Min. Spr. z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu; t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490) wraz z opłatami skarbowymi od pełnomocnictw w łącznej kwocie 102,00 zł.